עסיקין · עוררין לומר שלנו היא : **מייתא דקיטרי** · שק קשורה *מלא רוח : **ומיכא דאמרי אפילו באחריות נמי** · אפי' קבל אחריות עליו דים לומר הואיל וסופו לחזור עליו עכשיו נמי יחזור ויטלנה אפ"ה אינו יכול לחזור בו : **דאמר ליה** · מוכר : **אמוי טרפך** · שכתבו לך ב"ד שטר טרפא שבדין נטלו תורה אור ממך ואשלם לך : **רב הונא אמר** · לא קשיא קראי דלעיל כסף ומיטב דהכי קאמר רחמנא או כסף יתן לו או מיטב שדותיו, והא דלא איירי רב הונא עד הכא משום דבעי לאסוקי למילתא דרבי שמעאל ור"ע דבעו לעיל בשהן שמין אותו (*ביטוים) בשלו הן שמין כו' ועד הכא קמיירי ואחזיל : **שוה כסף** · ואת אמרת כסף : **בדליים ליה** · לא כסף ולא שדות : **מטו דמיא אמרינן ליה** · למזיק : **זיל טרח וזבין** · סודין בכסף ואייתי ליה כסף קמ"ל : **לענין מיטב** · דאפי' יש לו עידית מסלק בכסף אי בעי : **היינו דרב הונא** · והוה ליה למימר וכן אמר רב אסי : **ונטל קרקע** · בשביל חובות אביהם : **דאזיל פלגא** · אח : **ומקיל פלגא בכספים** · עם אחיו והיינו דקאמר הרי הן בקרקע דבעל בספים נמי יפרע חלי חובו של אביו : **אפי' ברא ואפי' לא ברא** · בתמיה כלומר בעל בספים לא הוי ברא לפרוע חוב אביו אבל בעל קרקע הוי ברא : **מיכא דאמרי** · דלאחיך גיסא פרכינן דבעל בספים לא לייחיב דאמר ליה לבעל קרקע להבי שקלי כו' : **לשני אחין שחלקו** · קרקע : **ובא כ"א ונטל חלק כאחד** · דמשלם לו האחד חלי חלקו או קרקע או מסלק ליה בזוזי והיינו "הרי הן בקרקע" **דמצי מסלק ליה בזוזי בבקרקע** : **בטלה מחלוקת** · אותה חלוקה בטילה וחוזרים וחולקים בשוה החלק הגשאר : **ויפר** · אחד : **רביע בקרקע** · יחזיר לו רביע חלקו או קרקע חלו מעות : **ורביע במעות** · דף (ב:) חלק ועשה בה מחמר ונתן גט ובטל : **כיורשים דמו** · ועל שמיהם לפרוע הלכך מחצית חלקו יחזיר לו : **אי כלקוחות דמו** · ואין לו עליו כלום הלכך רביע מאותו חלק המגיעו יפרע דה"ל ספק ממון וכל ממון המוטל בספק חולקים ואין נוטל עמו אלא רביע והא יכול לסלקו או בקרקע או במעות · **ל"א** ורביע במעות ממש לבד רביע בקרקע **והיינו** "הרי הן בקרקע" מספקא ליה **אי כיורשין** דמו וחייב להחזיר לו מחצית חלקו קרקע ולא יכול לסלקו במעות **או כלקוחות** דמו ומיהו כלוקה באחריות דמי וחייב להחזיר לו מחצית מה שהיכד אבל במעות יכול לסלקו הלכך יחזיר רביע בקרקע כיורשים ורביע במעות כמוכר באחריות, ולשון ראשון שמעתי : אבל הכא דבעל הקרקע בספק ולא בעל הכספים, דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לב"ח, פשיטא דעל דעת כן חלקו שאם יפסיד בעל הקרקע שיחזור על בעל כספים :

ויצאו עליה עסיקין : **עד שלא החזיק בה יכול לחזור בו, משהחזיק בה אין יכול לחזור בו** מ"ט דאמר ליה "חייתא דקטרי" סברת וקבלת מאימת הואי חזקה מבי דייש אמצרי ודוקא שלא באחריות אבל באחריות לא **ואיכא דאמרי** אפי' באחריות נמי דאמר ליה "אחוי מיטרפך ואשלם לך" **רב הונא אמר** או כסף או מיטב **אותיביה** רב נחמן לרב הונא **הישב** "לרבות שוה כסף אפילו סודין" הכא במאי עסקינן בדלית ליה, אי דלית ליה **פשיטא**? מהו דתימא אמרינן ליה "זיל טרח וזבין ואייתי ליה כסף" קמ"ל **אמר רב אסי בספים הרי הן בקרקע למאי הלכתא אלימא לענין מיטב דרב הונא** אלא לשני אחים שחלקו ונטל אחד קרקע ואחד בספים ובא בעל חוב ונטל קרקע דאזיל האי ושקיל פלגא בספים בהדיה, **פשיטא** האי ברא והאי לאו ברא **איכא דאמרי אדרבא** לאידך גיסא דא"ל: **להבי שקלי בספים** דאי מגנבי לא משתלמנא מינך **ולהבי שקלת ארעא** דאי מטרפא לא משתלמא לך מידי מינא **אלא** לשני אחים שחלקו ובא בעל חוב ונטל חלקו של אחד מהן, **והא אמרה** רב אסי חדא זימנא דאיתמר *האחים שחלקו ובא בעל חוב ונטל חלקו של אחד מהן **רב** אמר "בטלה מחלוקת" **ושמואל** אמר ויתר *"ורב אסי אמר נוטל רביע בקרקע ורביע במעות: **ל"ל** אמר "בטלה מחלוקת"-קסבר האחים שחלקו-כיורשים הוו **ושמואל** אמר "ויתר"-קסבר האחים שחלקו-לקוחות **ולכלוקה שלא באחריות דמי ורב אסי** אמר נוטל רביע בקרקע ורביע במעות מספקא ליה **אי** כיורשין דמו **אי** כלקוחות דמו **נוטל רביע בקרקע ורביע במעות** **אלא מאי** "הרי הן בקרקע" לענין מיטב, אי הכי היינו דרב הונא! אימא וכן אמר רב אסי, א"ר זירא אמר רב הונא במצוה עד שליש מאי שליש אילימא טרח וזבין ואייתי זוזי כדאמר רב אסי דאמר מקום מקום טעות כמו כן דינו כדאמרינן לקמן בפרק הפרה (דף מו: ושם) ופועל אי ליה ליה לבעל הבית זוזי אמר ליה זיל טרח וזבין ואייתי זוזי כדמוכח בהבית והעלייה (ב"מ דף קיח.) דאין יכול לומר לו מול מה שעשית בשבחך*) : **פשיטא** אלי ברא ואלי לאו ברא · וא"ת ואמאי פשיטא ליה והא שמואל אמר בסמוך בא ב"ח ונטל חלקו של אחד מהם ויתר וי"ל כשחלקו קרקע דוקא אית ליה דויתר דשניהם עומדים בספק זה כמו זה ועל דעת כן חלקו דמי שיפסיד יפסיד אחר כן דינו כדאמרינן לקמן בפרק הפרה (דף מו: ושם) ופועל אי ליה ליה לבעל הבית זוזי אמר ליה זיל טרח וזבין ואייתי זוזי כדמוכח בהבית והעלייה (ב"מ דף קיח.) דאין יכול לומר לו מול מה שעשית בשבחך*) : **פשיטא** אלי ברא ואלי לאו ברא · וא"ת ואמאי פשיטא ליה והא שמואל אמר בסמוך בא ב"ח ונטל חלקו של אחד מהם ויתר וי"ל כשחלקו קרקע דוקא אית ליה דויתר דשניהם עומדים בספק זה כמו זה ועל דעת כן חלקו דמי שיפסיד יפסיד

ומזרף חלקו של אחד מהם · ואם תאמר והא כל אחד חייב לפרוע חוב אביהן ואין יכול ליטול חלק האחד כדקתני בפרק יש נוחלין (ב"ב דף קכד.) יש עליהם שטר חוב בכור נותן פי שנים ויש לומר דמיירי הכא שעשאו אפותיקי :

ורב אמר בטלה מחלוקת · משמע דאם מלי לסלוקי בזוזי מדקאמר בטלה מחלוקת ותימה מ"ש מדרב אסי דאית ליה שיכול לסלקו בזוזי בתחומו רביע שנטל מכח ירושה ויש לומר דרב אסי סבירא ליה דאפילו הוו יורשים מלי לסלוקי בזוזי משום דאמר ליה אגא לבעל חוב נמי מסלקנא בזוזי ורב אין חושש לאותה סברא ואע"ג דמיירי בשעשאו אפותיקי לא מייריי כגון אפותיקי דהמקבל (ב"מ דף קי:) דמשמע התם דאם מלי מסלק ליה בזוזי ואם תאמר מכל מקום יתן מעות ויפדה הקרקע מבעל חוב דקיימא לן פרק המפקיד (שם דף לה:) דשומא הדרא לעולם ויש לומר דנפקא מינה היכא דזבנה לו אורתא דאמר התם דאם הדרא :

כיורשים הוו · דאי כלקוחות באחריות הוו אמאי בטלה מחלוקת יטלם לו מעות : **רב** אסי מספקא ליה כו' · בלשון ראשון פ"ה שנטל חלקו בקרקע או במעות משום דמספקא ליה אי כיורשין הוו אי כלקוחות שלא באחריות הוו וקשה מ"ל לגמרא שמספקא ליה לרב אסי אם כלל כיורשים דלמא פשיטא ליה דאלו כיורשים גינהו אגא מספקא ליה אי הוו כלקוחות באחריות או כלקוחות שלא באחריות לכך נראה כלשון אחרון : **הלכך** נוטל רביע בקרקע ורביע במעות · דאם שייך ביה המוציא מחבירו עליו הראיה : אילימא

*) [ועי' תוספות ב"ב נב: ד"ה רב הונא מ: ד"ה ה"ג]

ויצאו עליה עסיקין · פירוש עוררים אבל אין לפרש אנסים דא"כ אפילו אחר קבלת אחריות בה אמאי יכול לחזור ליטול ליה מזלך גרם : **משהחזיק** בה אין יכול לחזור · בפ"ק דב"מ (דף מעות דקרקע נקנית בחזקה וקשה אמאי נקט חזקה יותר מכסף ושטר ועוד מאי קבעי מאימת הוה חזקה מתניתין היא בפרק חזקת הבתים (ב"ב דף מב.) גבל פרן וגדל ועוד מאי קבעי הכא עפי מבשאר דוכהין ועוד דדיים אמריה משמע דריסה בעלמא שהולך סביב המגרים ונראה לפרש דמיירי שקנאו בקנין גמור בחליפין או בשטר או בחזקה או רפק בה פורתא ודעתו על אדם אע"פ שקנאו בקנין גמור אם יגלו עוררין יכול לחזור בו [א] כל זמן שלא הלך אמגרי השדה לאורכה ולרחבה לראות עייני השדה והיינו דדיים אמגרי [ב] ובלא נתן מעות אייר דאי בנתן מעות אייר אפי' באחריות נמי אמאי יכול לחזור בו משהחזיק בה וכי לעולם יכול לחזור בו [ג] וא"ת ולימא ליה שקול ארעא בזוזך וי"ל כגון שהוזלו לי נמי כיון שיגלו עליה עוררין אין שוה כמו שהיתה שוה בשעה שקנאה :

רב הונא אמר אם כסף או מיטב · פ"ה שבא לתרץ קראי דלעיל וא"ל שלא הספיק לסיים דבריו עד שהקשה לו ואית דגרסי אמר רב הונא וקאי אמתניתין דתניא במיטב לתרץ ואמר רב הונא דלאו דוקא מיטב אלא אם כסף או מיטב ובספר רב אלפס פירש דרב הונא בריה דרב יהושע ורב פפא דלעיל [ז:] פליגי אדרב הונא דהכא דאיהו סבר כל מילי מיטב הוא ואפי' סודין ורב הונא סבר דלא הוי מיטב אלא אם כסף או קרקע ופסק כרב פפא ואכרב הונא בריה דרב יהושע שהם בתרלאי ור"ח אין סובר כן דמפרש שם ג' דינין במקנין אם כסף אם מיטב ואי ליה ליה, אפי' סודין, וב"ח אי אית ליה זוזי לא מצי לסלקו אלא בזוזי כדמוכח בהכותב (כתובות דף פו.) גבי ההוא חולה מעותיו בנכרי הוה ואי ליה ליה זוזי לא יאמר ליה זיל אבל הכא דבעל הקרקע בספק ולא בעל הכספים, דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לב"ח, פשיטא דעל דעת כן חלקו שאם יפסיד בעל הקרקע שיחזור על בעל כספים :

ורב אמר בטלה מחלוקת · משמע דאם מלי לסלוקי בזוזי מדקאמר בטלה מחלוקת ותימה מ"ש מדרב אסי דאית ליה שיכול לסלקו בזוזי בתחומו רביע שנטל מכח ירושה ויש לומר דרב אסי סבירא ליה דאפילו הוו יורשים מלי לסלוקי בזוזי משום דאמר ליה אגא לבעל חוב נמי מסלקנא בזוזי ורב אין חושש לאותה סברא ואע"ג דמיירי בשעשאו אפותיקי לא מייריי כגון אפותיקי דהמקבל (ב"מ דף קי:) דמשמע התם דאם מלי מסלק ליה בזוזי ואם תאמר מכל מקום יתן מעות ויפדה הקרקע מבעל חוב דקיימא לן פרק המפקיד (שם דף לה:) דשומא הדרא לעולם ויש לומר דנפקא מינה היכא דזבנה לו אורתא דאמר התם דאם הדרא :

כיורשים הוו · דאי כלקוחות באחריות הוו אמאי בטלה מחלוקת יטלם לו מעות : **רב** אסי מספקא ליה כו' · בלשון ראשון פ"ה שנטל חלקו בקרקע או במעות משום דמספקא ליה אי כיורשין הוו אי כלקוחות שלא באחריות הוו וקשה מ"ל לגמרא שמספקא ליה לרב אסי אם כלל כיורשים דלמא פשיטא ליה דאלו כיורשים גינהו אגא מספקא ליה אי הוו כלקוחות באחריות או כלקוחות שלא באחריות לכך נראה כלשון אחרון : **הלכך** נוטל רביע בקרקע ורביע במעות · דאם שייך ביה המוציא מחבירו עליו הראיה : אילימא

הוי כרב וקרקע נוטל אי לוקח הוי כשמואל ומעות יש לו · הלכך זה החצי שנוטל מקבל רביע של חלקו מעות ורביע קרקע נמצא שני רביעים חצי ורב אסי תרתי מספקא ליה אי לוקח באחריות ואית ליה מעותיו אי לוקח שלא באחריות ולית ליה ולא מידי · מרינן כולי האי לפרושי טעמא דרב אסי אבל בהרא פסקינן באחרית פרק האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך והלכתא בטלה מחלוקת · אמר ר' זירא להידור מצוה עד שליש במצוה פי' אם נודמן לו לולב בכסף ולולב אחר מהודר בכסף וחצי יש עליך להוסיף שליש בדמיו ולהתנאות במצות בלולב נאה: בעי רב אשי שליש מלבר שיהא הוא והשליש

א) עי' תוספות כאן ד"ה רב הונא · ב) כן גי' רבי"ן ·

שלשה

מהרש"ם מ"ו

לעיל ז. [וש"נ]

[עי' פירש"י בזה ב"מ יד: בכתובות נב.]

*פסיקים ב"מ קז. אינה נראה דיקא אלא לפראשת שיקר מאלה הוא דאשי אמרה [בכתובות מה.] ל"אגא בתלק הסיקים מאבא הרוא חדא ל"אגא

הגהות הגר"א

[א] הוס' ד"ה מבהחזיק כו' כ"ז שלא הלך כו' · מ"ב וי"ל דלא מפרש שמילכו עם שדותיו ע"ש : [ב] שם בא"ד ונתן מעות לאיכי · נ"ב ומבי"ס מפרש תאילו נתנו מעות : [ג] בא"ד ולא"ת ולימא · נ"ב לפי מ"ש בתוס' דלמעה ד"ה רב הונא כו' לא קשה מידי ועי' תוספות דב"מ יד א ד"ה עד :

גליון השים

גבי' מבפקא ליה כיורשים · עי' ב"ב סב ע"ב תוספות ד"ה אמר :

עין א ב ג מיי' פי"ע מהלכות מכירה הלי' ב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן רכו סעיף ה:

עח ד ה מיי' פי"ו מהלכי נחלות הלכה ח סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סימן קפה סעיף ד :

עט ו מיי' פ"ב מהלכות שכנים הלכה יב ופ' יא מהלכות שמיטה ויובל הלכה כ סמג עשין פ"כ טוש"ע ח"מ סימן קנג סעיף ג :

עט ז [רב אלפס פ"ב דבוהה דף רמז] :

נוסח מאנ"ש (מאיר מגן) ל"הונא נותן עוד תשובה ושם הפסקים: "מיגב – כסף יוצ"

נוסח מאנ"ש

נוסחות לפסיקי רבי ל"אש: "כספא הוי בין בקיקע"

נוסחות

רבינו חננאל

פי' חייתא דקטירי נוד קשור מלא ולא ידוע אי מים או יין או שמן יש בו וקנים אותו במה שיש בו ונמצא מים כך זה · ורב הונא אמר [הא דאמרו ר"פ ור"ה בריה דר"י] כל מילי מיטב הוא לאו ל) דוקא אלא או כסף או מיטב · ואותיב עליה רב נחמן ישיב לרבות שוה כסף ופריק ליה הכא במאי עסקינן בדלית ליה · ואמר ליה רב נחמן בדלית ליה פשיטא דאמרי אינשי מטרי רשותך [פאר"] אפרע [לקמן דף מו:] . ואמר ליה רב הונא מהו דתימא אמרינן ליה זיל טרח זבין ואייתי ליה [כסף] קמ"ל דלא · מהא שמעינן דלא מסלקינן לבעל חוב בארעא בשומא אלא היכא דקים לן דלית ליה ללוה מעות לסיפרעיה אבל אי אית ליה מעות מחייבינן ליה למיפרעיה או לובנינ הוא ולאייחיוי ליה מעותיו יש מי שאומר הני מילי בניזקין דכתיב בהו מיטב והאי דנרסי' בפרק הכותב לאשתו (דף פו.) אמר ליה ר"פ לרב חמא ודאי אמריתו משמיה דרבא מאן דמסיק זוזי בחבריה ואמר ליה שקול מן ארעתא אמרי' ליה זיל זבין ואייתי ליה ואמר ליה לא התם נמי בדקים לן ביה דלית ליה זוזי וכבר פירשנוהו בתחלת פרק המוכר פירות פי' יפה ומבואר· אמר רב אסי כספים הרי הן בקרקע למאי הלכתא לענין מיטב היינו דרב הונא אימא וכן אמר רב אסי · איתמר כ) ג' אחין שחלקו ובא בעל חוב ונטל חלקו של אחד מהן רב אמר בטלה מחלוקת וחוזרין וחולקין ב' החלקים הנשארים לג' חלקים · ושמואל אמר ויתר · רב אסי אמר נוטל האחד שנטל חלקו רביע בקרקע ורביע במעות· ר' אסי מספקא ליה אי כרב ונוטל חלק כאחד מן השנים אי כשמואל ואינו נוטל כלום · וכיון דמספקא ליה קיימא לן מסון המוטל בספק חולקין הלכך נוטל חצי חלקו המגיעו זה החצי עוד מספקא ליה אי יורש אי לוקח באחריות ואית ליה מעותיו ולית ליה ולא מידי · מרינן כולי האי לפרושי טעמא דרב אסי אבל בהרא פסקינן באחרית פרק האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך והלכתא בטלה מחלוקת · אמר ר' זירא להידור מצוה עד שליש במצוה פי' אם נזדמן לו לולב בכסף ולולב אחר מהודר בכסף וחצי יש עליך להוסיף שליש בדמיו ולהתנאות במצות בלולב נאה: בעי רב אשי שליש מלבר שיהא הוא והשליש

נוסח מאנ"ש

"דינו של ר"הונא ופסקו: "במצוה עד שליש"